

Az ember, aki mustármag volt

– Sajnos, nem ajánlhatok egyet sem az orvosságaimból, mert meg vagyok győződve arról, hogy azok csak nekem használnak, mindenki másnak ártanak. Az említett keserűvizet azonban minden veszély nélkül megpróbálhatja, fiatal barátom.

– Tehát nem veszi meg a betegségemet, Tiroli úr? – kérdezte a fiatalember.

– Nem veszem meg, mert nem tudok vele mit csinálni. Éppen az orvosságaim miatt. Az én orvosságaim úgy tudják a rendet, mint akár a katonák. Elvégzik a testemben, az ő gyakorlóterükön, a maguk egzecírozását*, de felesleges tennivalókat nem lehet tőlük követelni. Ilyen felesleges dolog volna a maga betegsége, Praktikovics úr. Adja el talán a cégvezető úrnak. Az öreg titokban nagy kuruzsló – felelt Tiroli úr, amíg a vasgyár irodájában a lehető legnagyobb gondossággal csavargatta bolyhos kendőkbe a nyakát, mert piszkos, ködös idő látszott odakint.

A fiatal gyakornok, aki ezen az estén leánytársaságba akart menni, még egy utolsó kísérletet tett:

– Nézze, Tiroli úr, én tudom, hogy maga a megrendelők között is jobban szereti azokat az embereket, akik a régi nevén szólítják. Tiroli úrnak fogom ezentúl én is nevezni, csak most az egyszer vegye meg a betegségemet, mint jóformán mindenkiét megvette a gyárban. Még az éjjeliőr göthösségét is.

– Hát mi is a maga betegsége, fiatal barátom?

– Vértódulás, szédülés, hányinger, melankólia...

Tiroli úr még egy utolsót csavart kendőjén.

– Most megyek Szvoboda és Szeghez, hogy azt a régen esedékes rendelést lebonyolítsam. Délután azonban benézek az irodába, és valamelyiket megveszem a betegségei közül.

Így szólt a vasgyári ügynök, és a következő percben már az utcán látszott hajlott alakja, amiért a háta mögött teknősbékának csúfolták. Karácsony előtti idő volt, a cseppfolyós köd és kormos víz, amely az utcák felett lógott, arra akarta megtanítani az embereket, hogy otthonukban maradjanak, és a kandalló barátságos szomszédságában jó olvasmányokkal üdítgessék lelküket. De hát a köd, a füst, a víz beszélhetett Tiroli úrnak, amit akart; neki mindenáron le kellett bonyolítani ma Szvobodával és Szeggel az üzletet, mert ez a tétel már rég ott szerepelt a jegyzőkönyvecskéjében, és ilyen elintézetlen dolgok lelki nyugtalanságot okoznak, amitől már nem esik messzire más betegség sem. A teknősbéka külsejű vasgyári ügynök tehát vastag, téli kesztyűiben, amelyeket mindig szabályosan egymás mellé illesztett, amikor levette őket, mintha megmérni akarná növekedésüket, duplán talpalt, vízhatlan, cúgos cipőiben, amelyeknek az orra kissé felfelé kunkorodott, mintha a sok lépcsőfok, amelyet Tiroli úr az életben megjárta, mind hagyott volna valamely nyomot a cipőkön, gyapjúharisnyájában, gyapjúingében, amelyet minden esztendőben már nyár végén beszerzett a legszolidabb cégnél, asszonyos kendőbe burkolt nyakával és kopottas télikabátjában (amelyre mindig vigasztaló szavakat kellett kitalálni, amikor a tél elkövetkezett) a vasgyári ügynök ballagott Szvoboda és Szeg irodája felé. Ha valaki a még délelőtt is égő gázlángok

alatt vagy a rikítóbb boltok kirakatlámpásainál ügyet vett volna alakjára, bizonyára nem talált volna azon semmi feltűnőt. Se piros, se halvány nem volt az arca, mintha már régen megállapodott volna tükrével, hogy arc kifejezésén ebben az életben már nem fog változtatni. Nem mormolt a szájával, mint azoknak az ügynököknek a szokása, akik mindig sietnek, és ezért nem érnek rá otthon elvégezni számításaikat. Nem szipákolt az orrával sem, mint azok az emberek, akik jártukban-keltükben mindig keresni akarnak valamit, ha egyebet nem: különböző szagokat, amelyeket aztán magukban osztályoznak, elemeznek, elraktároznak. Sőt, emberünk még a szemével sem árult el semmi kíváncsiságot az emberi és az utcai élet iránt, mint a legtöbb ember, aki azt hiszi, hogy a szemének az a rendeltetése, hogy észrevegyen minden járókelőt, fénylő sárcipőt, sáros szoknyaaljat, sarkot szaglászó kiskutyát, nagy fejen kis kalapot.

Tirol-i látszólag miben sem különbözött az ötvenéves emberektől, akik bizonyos „polgári keretek” között élnek az életüket, ha van is valami kis pénzük eldugva, arról csak csendes, bocsánatkérő mosollyal beszélgetnek.

– Megveszem a gyakornok melankóliáját, mert az éppen úgy purgálható*, mint a gyomorrontás. Voltaképpen az egész melankólia nem egyéb, mint kedélyrontás. Bele egy-két pohár keserűvizet.

Ezt gondolta magában emberünk, mikor Szvoboda és Szeg irodája előtt a gyékényen letörölgette a cipőjéről a sarat.

Az üzlet olyanformán bonyolódott le, mint az már emberemlékezet óta szokásos a vaskereskedők és vasgyári ügynökök között. Tirol-i mint gyakorlott ügynök megengedte magának, hogy ügyletkötés közben gondolataival másfelé is elkalandozzék, ama melankóliához, amelyet a fiatal ember megvételre kínált. Vajon valódi ez a melankólia, nem pedig valami ügyes hamisítvány, amelynek eladója majd a markába nevet? Vajon érdemes-e egyáltalán melankóliát venni, nem többet érne egy jó tüdőhurut vagy egy kis szívátgulás, amelyet valódi passzióval* lehet gyógyítani? Nem rossz az ilyen sáros, lompos időben egy kis térdfájás sem. De tán még a gyakran ismétlődő lábörccs is többet ér a melankóliánál.

Tirol-i, az üzlet befejezése után, azt vette észre, hogy valamit kifelejtett a kötlevélből. Szórakozott volt. No, de ilyen régi céggel nem lesz semmi baj, még ha nincs is teljesen rendben az írás. Az irodából lejövet elővette zsebóráját, és rendes emberhez méltóan másodpercnnyire összeigazította azt a Műgyetem órájával, miután éppen ezen a tájon haladt át. Nyolc teljes perc választotta el még az egy órától, amikor rendszerint ebédelni szokott. Elhatározta, hogy ezt az időt egészségügyi sétára szenteli, habár nem tartotta szükségesnek, hogy nagyobb étvágya legyen, mint amelyet amúgy is érzett a mellénye negyedik gombjánál. Ez az étvágy talán még a műgyetemi óránál is jobban mutatta az idő állását, keserűvizek rohamozása, büntető koplalások, véget nem érő séták és kívánságoknak a lemondása tartotta őt szigorú dresszúra* alatt. Az étvágy az emberben, Tirol-i felfogása szerint, egy másik embert jelképez, aki mindig velünk jár, mindenhová elkísér, helyet foglal az asztalunknál, akár hívjuk, akár nem hívjuk. Örökös vendég ő, nem rosszindulatú, mert tulajdonképpen azért van, hogy a gazdájának, aki őt magában hordozza, gusztust csináljon az élethez. Csak betegeskedni ne kezdjen ez az étvágy!

– No, Étvágy úr – szólott magában a vasgyári ágens*, amikor a megfelelően szabályozott lépések után a múzeumi kertnek olyan helyére érkezett, ahol nem zavarták sem szívfájós, sem elfásult járókelők. – No, Étvágy úr – duruzsolt Tiroli, mintha valakit kedveskedő duruzsolással élesztgetne. – Érez-e magában kedvet ahhoz, hogy Ibolyka asszony tekintete előtt megjelenjen, és ott, a befűtött szobában kabátot és cipőt lehányva, az asztalnál helyet foglaljon?

Az Étvágy nem felelt nyomban, mert nem volt semmi olyan körülmény a vasügynök szavain keresztül, amelyért érdemes lett volna szendergéséből felébredni. Az ügynök keresztbe tette a télikabátján két, kötött kesztyűs kezét, mintha valakit vitt volna a kabátja alatt, és elindult az étvágyébresztő útra.

Először is, a vásárcsarnok közelében, egy kocsmajtó kinyílása révén találkoztak egy emberrel, akit a kocsmából a gallérjánál fogva éppen kivetettek. Ez ugyan nem volt valamely étvágygerjesztő látvány, de ugyanakkor a kicsapó ajtón olyan kocsmaszag áramlott ki, amelyre az igazi, derék, jó étvágnak még az utazószekérről is le kellett volna szállnia. A vöröshagyma, ez a földi alma tud magából árasztani olyan illatokat, mint bizonyos nők, amikor szerelmeseikkel találkoznak. A vöröshagyma szerelmese a forró pecsenyészir, amely a tűzhelyen sísteregve kérdegeti, hogy miért is kellett neki a világra jönni. A hagyma aztán mindent megmagyaráz. A kocsmából kicsapódó szagban a legkisebb fantáziával is látni kellett a frissen készült pörkölteket, amelyeket puhaságuk felől a szakácsné az imént még villával kérdegetett, amelyekre az utasemberek türelmetlenül várakoznak a megszózott és megpaprikázott kenyérszeletek majszolása mellett. Valóban, az ilyen pörköltnek olyannak kell lenni, hogy az ember elfelejtse fogyasztása közben a ködös éjszakában való utazást, a léghuzamos, vasúti kocsiban. De a kocsmaszag mutatta még virsliknek a képeit is, amely virslik bő, paradicsommal kevert levekben úszkáltak, és szaftos roppanással mennek az imént még bosszús fogak alá, amelyek az előbb az öregasszonyt akarták megenni, aki az ajtó mindig nyitva hagyta. És a vasügynök elgondolta magában, hogy mily jó volna megint paprikás ételeket enni, de hát ettől egyelőre eltiltotta magát. Hogy miért? Azt is megtudjuk majd később.

A kocsmát elhagyva, egy vadkereskedés előtt sétáltatta meg étvágyát Tiroli. De a vadkereskedés nem mindenkinek hat az étvágyára, nem lehet ugyanis teljes bizonyossággal elképzelni a vaskampókon függő nyulakról, hogy milyenek lesznek pecsenye korukban, amikor gerincüket tejfeles, savanyú lében és kökemény gombóccal tálalják, és sokaknak (fogyasztóknak és nézőknek egyaránt) komoly mulatságot okoz a vékony bordákról a húsnak a lekapargatása, valamint a csontoknak leszopogatása. A vadkereskedésben függő fácánokról, fajdokról, vadludakról is inkább asszonyféle tudja megmondani, hogy mit ér a pecsenyéjük, ha megfelelő recept szerint van elkészítve. A vadkanfőről, amely az egész vadkereskedést uralja, pláne férfi szakács tudna nyilatkozni. Nem, sehogy sem akart Tirolinak eszébe jutni a néhány év előtt fogyasztott vaddisznócombnak az íze, pedig nem is olyan szíjas a hús, mint ennek az állatnak a híre.

Más hiányában tehát a Duna-parti sátorok között sétáltatta meg étvágyát a vasügynök. Messziről integettek a zöld káposztadombok.

– Káposztát vegyek, vagy melankóliát a praktikánsunktól?* – vetődött fel hirtelen a kérdés a vasügynökben. A káposzta ugyanis ingerlő jószág, amikor dombokban hever a piacokon. Zöld, friss, ropogós levelei szüziéseknek látszanak, mintha az eső lágy ujjain kívül

más kéz még nem érintette volna a leveleket. Azon földi gyümölcsök közé tartozik, amelyen nyomban meglátszik, hogy durva ember nyúlt hozzája, hiányzik egy-két levele.

– Káposztát vegyek, vagy melankóliát? – tűnődött magában Tiroli, amint étvágyát a káposztadombok körül sétáltatta, anélkül hogy Étvágy úr hajlandóságot mutatott volna a felébredésre. Vannak ilyen ködös, lucskos, átkozott napok, mikor a legjobban fegyelmezett étvágy sem találja meg vizslaszaglását, elalszik, mint valami öreg hivatalnok. A vasgyári ágens hiába ígérgette étvágyának, hogy rövid időn belül megint visszatérhetnek a székelygulyások fogyasztásához, amelyek apró, csontos hússal valódiak, valamint a töltött káposztákhoz, amelyek igazában akkor a legjobbak, ha olyan kicsiny a töltelékük, hogy jó étvágyú ember egyetlen harapással elbánik velük; igaz, hogy kis fejű káposztákat kell hozzájuk keresni, amelyek a káposzták nagy családjában gyermeknek számítanak. Beszélt még étvágyának az ágens a hordóskáposztákról, amelyek nagy kövek alatt eresztgetik levüket csendes kádakban, hideg pincékben, és magasztalta a zsíros kacsa comb mellé való vöröskáposztát is, valamint a karéj alakban elrakott székelykáposztát.

De az étvágy tovább is csak betegesen szundikált, pedig már elmúlt egy óra az imént megigazított zsebórán.

Az ügynök mind szomorúbban ballagott az utcán, mintha nem sikerült volna Szvobodával és Szeggel az üzlet megkötése. Nem, ezt már régen nem tette vele étvágya, hogy alva maradjon, amikor a legcsábítóbb álomképeket mutogatta volna neki. Még egy próbát tett a csemegekereskedés előtt, amelynek kirakatában különböző füstölt és hagymás heringek mutatkoztak a szardíniásdobozok között. Sőt egy táblácska azt hirdette, hogy osztriga is kapható. Hát az osztrigát mindig kedvelte Tiroli és étvágya: felejthetetlen élményei voltak azok a percek, amikor a citromlevet az osztrigára facsarta, valamint mikor az osztrigát a kis, háromágú villával kiemelte kagylójából. És most semmi izgalmat nem érzett a csemegebolt előtt. Balsejtelmek vettek rajta erőt, és dupla talpas cipőjében elindult hazafelé.

A vasgyári ügynök agglegény volt, egy tagbaszakadt gazdasszony vigyázott arra, hogy senki olyan a lakásba ne tehesse a lábát, aki pénzt vagy egy karéj kenyeret akarna onnan elvinni. Az ügynöknek nemigen voltak látogatói, de a gazdasszony véleménye szerint a város hemzseg a rosszindulatú koldusoktól, vigyázni kell az ajtóra. Ibolyának hívták a gazdasszonyt, rácosan is tudott főzni, amíg a gazdája így kívánta.

Ibolya nagy csodálkozással nyitott ajtót a lehorgasztott fejű vasgyári ügynök előtt, a szája hangtalanul mondta el azokat a szemrehányásokat, amelyekre az ebéd elkészése miatt készülődött vala. Az ügynök a szokásos helyre akasztotta télikabátját és kalapját. Vidámságot erőltetve magára, kérdezte:

– Nos, hát megfőtt a pacal? – amint ezt évek óta kérdezni szokta, amikor csendes lakásába hazatért.

– Megfőtt annak, aki jó étvágyat hozott magával – felelte Ibolya ugyancsak esztendőök megszokottságával, mire a vasgyári ügynök most ijedten nézett a háta mögé. Mintha ott keresné azt az embert, mint valami vásárcsarnoki hordárt, aki nagy szatyorban az étvágyat hozza utána. De csak a vizes télikabát himbálózott a háta mögött.

Az ügynök szobája nem mindennapi szoba volt. A szekrények teteje, az ablakok köze, a fal mellé húzott asztalok lapja telve volt mindenféle üvegekkel, mint valami gyógyszertár. Különböző befőttek és mustárok voltak ezekben az üvegekben, amelyeket Tiroli rendszerint maga készített. A paprikákból és az ugorkákból csak az igen aprókat rakta el télire, mert ezek jól magukba szívják a borecetet. Voltak olyan erős paprikái az ügynöknek, hogy csak behunyt szemmel lehetett leharapni a fejüket, és utána körül kellett táncolni az asztalt kétszer vagy háromszor, amint a paprika azt előírta. Ugyanezért Tiroli csak ünnepnapokon nyúlt ezekhez a paprikákhoz, rendszerint azokat a ráncosabb, fonnyadtabb külsejű és így kevésbé mérges paprikákat halászta ki az üvegből, amelyek inkább kellemes érzést okoztak, mint fájdalmat. – Másképpen állott a dolog a mustárokkal, amelyeket az ügynök az ablakában katonás rendben tartogatott. Voltak itt mustárok, amelyeket faluról hozott, miután meggyőződött a mustármag valódiságáról és a mustárcsináló asszony hozzáértéséről. Voltak barna, leveses mustárok és pépes, sárga mustárok, amelyeket kenyérrre kenve éppen úgy lehetett enni, mint a mézet. Az ügynök sikeres üzleteiből ritkán tért haza anélkül, hogy valamely újonnan felfedezett kereskedésből mustárosüveget ne hozott volna a zsebében. Ilyenformán a város valamennyi kereskedőjének a mustárját végigpróbálgatta. Borzongva gondolt egy öreg belvárosi kereskedősegedre, aki már messziről üdvözölte, ha valami új francia vagy angol mustár futott be a céghez.

A gazdasszony belesett a kulcslyukon, vajon hozott-e gazdája új mustárosüveget a zsebében, mert ilyenkor bérére előleget kérhetett. Az ügynök szokatlan szomorúsággal állott a szoba közepén, nem nyúlt még a régebbi, megkedvelt mustárosüvegekhez sem. Nem, egyetlen szer sem kiáltotta el magát, mint szokta volt, amikor négy fal közé került kedvenc üvegeivel:

– Velem nem lehet bírni, mert én erős vagyok, mint a mustármag – kiáltotta az ügynök, és kanálszámmal ette a különböző mustárokat. (Nem is volt baja az emésztésével.)

De mostan csak állott a szoba közepén, hogy Ibolya felháborodva nyitott be:

– Mi van a csizmával, mi van a kabáttal, Tiroli úr? Úgy akar itthon is ebédelni, mint a kocsmában?

Tiroli sóhajtott, és lerakta testéről az említett ruhadarabokat. A gazdasszony ezalatt abrosszal, tányérral, evőeszközzel perlekedve terített. A rozskenyeret szalvétába csavarva és megfelelő szelőkéssel felszerelve készítette az ügynök bal oldalára. Jobb felől a sót, paprikát, borsot, cukorport helyezte el.

– Melyik mustárt akarja, Tiroli úr? – kérdezte Ibolya gazdasszony ravaszkodással, hogy hangot hozzon ki gazdájából.

A vasgyári ügynök ekkor váratlan feleletet adott:

– Nem ebédelek, mert nincs étvágyam.

A gazdasszony megrökönyödött, aztán megvetőleg legyintett:

– Mindig ezt mondja, ha valami bosszúság éri a városban. Mintha bizony én tehetnék arról, hogy az ördögnek sem kell a Tiroli úr vasszöge. Csak ízlelje meg azt a paradicsomlevest, amelyet főztem, majd másképpen fog beszélni.

De az ügynök makacskodva állott papucsában, és böszült tekintettel nézett maga elé:

– Nem ebédek se ma, se holnap, amíg az étvágyam nem lesz a rendes. Majd megmutatom én, hogy énrajtam nem lehet kifogni. Majd megmutatom én, hogy nemhiába járom a várost reggeltől estig, hogy üzleteket szerezzek a cégemnek, ha még azt a kis rongyos étvágyamat is elveszik tőlem...

– De hát ki vette el? – kérdezte a gazdasszony a levesestállal megállva a küszöbön. – Talán megint engem gyanúsít, mint a múltkoriban, amikor nem találta meg a bajuszkefáját? Talán én nem takarékoskodom eléggé, talán nem járom meg a három emeletet háromszor-négyszer, hogy mindent olcsón vehessek, ami a konyhára szükséges?

A vasgyári ügynök fogcsikorgatva legyintett:

– Már mondtam Önnek egyszer, Ibolya, hogy ne tolakodjon be mindenáron a világmindenségbe, mert magára ott semmi szükség nincs. Én az étvágyamat eladtam – szolt Tiroli, és hirtelen lehorgasztotta a fejét.

A gazdasszony a levesestálat az asztal közepére helyezte. Ámulva nézett a gazdájára.

– Hiszen eddig csak arról volt híres uraságod, hogy mindenféle betegségeket szokott megvenni az orvosok elől, amelyeket a maga receptjei szerint gyógyít. Vagy meghal a beteg, vagy meggyógyul a beteg. De orvoshoz nem szabad fordulnia, ezért kap fizetést Tiroli úrtól. Így van, vagy nem így van? – kiáltotta a gazdasszony, és merni kezdte a megcitromozott paradicsomlevest (apró, kis galuskával).

Az ágens keresztbe vetett lábbal ült a dívány közepén, és olyan merengő hangon beszélt, mintha egyedül volna a szobában:

– Igen, vettem betegségeket, mert kíváncsi voltam, hogyan kellene azokat gyógyítani, ha egyszer én is beléjük esnék. Vettem öreg emberektől göthösséget, fiatal emberektől mellfájást, korhelyektől szívtágulást, idegfájdalmat, keresztcsontfájást. Szóval minden olyan betegséget, amely fenyegetheti a magamfajta embert. A gyárban, az én kis világomban mindenkinek van valamely szenvedélye. A főpénztáros bélyeggyűjtő, lenyalja a bélyegeket. A cégvezető vasárnapi vadász, mindig hideg fogolypecsenyét hoz magával papirosban az uzsonnájára. A főkönyvelő kiszívott tajtékszipkákat hord a zsebében, pedig még egyetlen szivarra sem gyűjtött életében. A praktikáns szerelmes leveleket gyűjt. Hát én se vonhattam ki magamat a gyűjtési szenvedély alól. Az emberek egészségét kezdtem gyűjtögetni, össze akartam szedni magamban a betegségek ellen való tudományokat, védekezéseket, gyógyításokat, hogy valóban olyan erős legyek, mint a mustármag.

– Még mindig nem értem, hogy miért nem eszi meg Tiroli úr a paradicsomlevest? – kérdezte konokul a gazdasszony.

– Azért nem tudok enni, mert a múlt héten nem volt pénzem, és egy ember a jól kifejtett gyomorhurutját kínálta megvételre. Olyan gyomorbeteg volt ez az ember, hogy a gyomra már semmiféle ételt nem vett be, legfeljebb a bort vagy pálinkát. Csoda volt, hogy még annyi erővel rendelkezett, hogy az utcán át tudott menni a pálinkásboltig. Pedig jó családból származott, és mindenféle finom ételnek az elkészítéséhez értett. Csak éppen megenni nem tudta őket. Leginkább kihányta az ételt, még ha nagy nehezen le is nyelte. Hát ennek az

embernek a betegségét vettem meg a magam étvágyának az árán. Azt hittem, hogy nekem amúgy is akkora étvágyam van, hogy jut is, marad is belőle. Pénzem nem lévén, étvágyammal fizettem.

– Mindig tudtam, hogy valami betegséget hoz a házhoz – kiáltott föl a gazdasszony.

Az ügynök zavartalanul beszélt tovább.

– Megfogadtattam a beteg emberrel, hogy három napig se bort, se pálinkát nem iszik, mert háromnapos koplalást kibír mindenki. Az ember koplalt, én pedig mindenféle pecsenyékről beszéltem neki. Elmondtam, hogy mit főzött Ibolya, elmondtam, hogy mi lesz vacsorára. Elmondtam, hogy mi az erő, a tudomány, a vér a mustármagban, miért kell naponta sok mustárt megenni. Az ember negyedik nap enni kezdett. Előbb csak két tojást. Aztán egy kis sódort. Majd főtt marhahúst. Végül nekivágott egy tányér lencsének is, és megette azt minden utálkozás nélkül.

– Kihűl a leves, Tiroli úr.

– Már megmondtam, hogy nem ebédek. Az az ember ebédel most helyettem valahol. Én érzem most azokat a gyomorfájdalmakat, amelyekről ő panaszkodott, hogy a szemem majd kiugrott örömben, én érzek most alattomos nyilallást a gyomorszájnál, mintha késszúrás érte volna. Én hallgatom a beleim zavaros korgását, mint valami tompa fenyegetést, amely korai halállal ijesztget.

A gazdasszony párnát készített a díványra a sápadózó vasgyári ügynök feje alá. Már nem kínálta a levest sem, pedig szent meggyőződése volt, hogy attól meggyógyulna a gazdája. Tehetetlenül állott a vergődő, verejtékező beteg ember felett.

Az ágens a szoba mennyezetére fordította a szemét, és valamin láthatólag elgondolkozott. A gazdasszony abban reménykedett, hogy bizonyosan amaz orvosságon gondolkodik, amelytől ismét visszatérne étvágya, így egészsége is. Mire a vasügynök csendesen megszólalt:

– Csak azt sajnálom, hogy annak a fiatalembernek a melankóliáját nem vehettem meg. Sohase tudhatom meg, hogy milyen is az a melankólia.

Így szólt Tiroli, és egy sohasem próbált mozdulattal (amelyet már nem a saját akaratából idézett elő) a fal felé vetette magát.

(1926)